

Mátyás Ferenc, PhD hallgató,
ELTE ÁJK

A helyesbítéssel élés és visszaélés gyakorlata – a contra legem jogalkotás

„Ami el tud romlani, az el is romlik.”
(Arthur Block: Murphy törvénykönyve)

Kampis György Kodifikáció című művében kiemelte a hivatalos lapban kihirdetett normaszöveg jelentőségét, amelynek kifogástalannak, az aláírt jogszabályszöveggel azonosnak kell lennie. Azt maga Kampis is elismeri, hogy nincsen reális esélye, hogy ne csúszsának hibák a kihirdetésbe. Megkülönböztetett kézírathibát, nyomdahibát és szerkesztési hibát¹. Ezek korrigálására találta egyedül alkalmazatónak a helyesbítés intézményét. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvényben (a továbbiakban: Jat.) a 33/2008. (III. 20.) AB határozat által generált jogalkotási kényszerben a jogalkotó egy meglehetősen puha szabályozását adta a helyesbítésnek. A szabályozás eddigi sorsa kísértetiesen hasonlít a korábbi jogalkotási törvényére, csak akkor nem játsszák ki és hagyják figyelmen kívül, amikor nem akarják. Jelenlegi fő funkciója arra terjed ki, hogy a minden eddigig felülmúló, gyors, gyakran követhetetlen jogalkotási dömpingben, mintegy tűzoltásszerűen javítsák a meggondolatlanságból és kapkodásból eredő legnagyobb hibákat. A jogalkotási tendencia egyre növekvő mértékben kerül meg és alkalmazza visszaélészerűen jogalkotási garanciák jelentős részét. 2011 rekordmennyiségű (211db) törvénye körében elharapódzott az egyes törvények zárószavazás előtti módosító indítvánnyal történő teljes átírása² vagy kiegészítése, a törvényter-

vezetek többségének egyéni képviselő általi plénum elé terjesztése, a törvények nagyon gyakori módosítása, gyakran többszöri, valamint a jogszabályok egésze tekintetében megfigyelhető volt a korábban kivételesnek számító kihirdetést követő napon történő hatálybaléptetés főszabállyá válása.³ Már a

vénytervezet a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény, a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény és az energetikai tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi XXIX. törvény módosítását tartalmazó rendelkezésekkel.

³ Kivételes esetként szabályozza a Jat. 7. § (2) bekezdése a kihirdetés napján történő hatálybaléptetést, amelyre csak abban az esetben van lehetőség, ha a szabályozás célja másként nem érhető el (ilyen lehet a jegybanki alapkamat megállapítása vagy sürgősségi helyzet kihirdetése), viszont ebben az esetben a hatálybalépés időpontját órában kell meghatározni, mely nem előzheti meg a kihirdetés időpontját. Ennek ellenére, az alábbi, 2011-ben kihirdetett jogszabályokat a jogalkotó a kihirdetés napján léptette hatályba:

a víziközmű-szolgáltatásról szóló **2011. évi CCIX. törvény**, a befektetési alapkezelőkről és a kollektív befektetési formákról szóló **2011. évi CXCI. törvény**, a 2006 őszi tömegesozlatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról szóló **2011. évi XVI. törvény**, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében a LEADER helyi akciócsoportok részére nyújtandó működési előlegről szóló 220/2009. (X. 8.) Korm. rendelet módosításáról szóló **379/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet**, a katasztrófa-egészségügyi ellátásról szóló **377/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet**, a megyei önkormányzat egészségügyi intézményei és a Fővárosi Önkormányzat egészségügyi intézményei átvételének részletes szabályairól szóló **372/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet**, a stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárásában és felszámolási eljárásában közreműködő állami felszámoló adatainak nyilvántartásba vételével és közigazgatási hatósági ellenőrzésével összefüggő eljárási szabályokról szóló **357/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet**, a Gyógyító-megelőző ellátás jogcím-csoportból finanszírozott egészségügyi szolgáltatók adósságának rendezésére fordítható konszolidációs támogatásról és az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet módosításáról szóló **337/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet**, az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet módosításáról és az Egészségbiztosítási Alapból finanszírozott egészségügyi szolgáltatóknál alkalmazottak eseti kereset-kiegészítéséről szóló **262/2011. (XII. 13.) Korm. rendelet**, a Nyugdíjreform és Adósságsökkentő Alapról, és a szabad nyugdíjpénztár-választás lebonyolításával összefüggő egyes törvénymódosításokról szóló 2010. évi CLIV. törvény végrehajtásáról szóló **87/2011. (V. 31.) Korm. rendelet**, a földgázellátásról

¹ Kampis György: Kodifikáció. Elmélet és Gyakorlat. Unió Kiadó, 1995. 77. o.

² Erre példa akár az Alkotmánybíróság által a 164/2011. (XII. 20.) AB határozattal megsemmisített, a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvény vagy az országgyűlési képviselők javadalmazásáról szóló 1990. évi LVI. törvény módosításáról szóló 2011. évi LIX. törvény, ami eredetileg 2 szakaszban tartalmazta a címében említett törvény módosítását, végül zárószavazás előtti módosító indítvánnyal egészült ki a tör-

28/1992. (IV. 30.) AB határozatában is rámutatott az Alkotmánybíróság arra, hogy a jogbiztonság követelménye azt a kötelezettséget hárítja a jogalkotóra, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a jogszabály szövegének megismerésére; a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez; és a jogszabállyal érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseihez. Az ilyen tendencia ennek a követelménynek semmilyen formában nem tesz eleget. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság a 8/2003. (III. 14.) AB határozatában elvi érveléssel szögezte le, hogy a jogszabályok áttekinthetetlen, követhetetlen változtatása mind a jogalkalmazókat, mind a jogalanyokat jogbizonytalanságban tartja. Kifejti továbbá, hogy a szabályozás tárgyát képező társadalmi viszonyok, életviszonyok változásához nem igazodó, indokolatlan gyorsasággal és áttekinthetetlen módon változó jogszabály címzettjei – a különböző jogalkalmazó szervek és az állampolgárok – számára egyaránt nehézséget jelent a változások követése. A hatályos jog megismerhetőségének bizonytalansága pedig megnehezíti, ellehetetlenítheti a jogalanyok jogainak érvényesítését, valamint kötelezettségeik teljesítését, s ez már a jogbiztonság alkotmányos követelményét sértheti⁴. Ezzel szemben rengeteg esetben került sor a jogszabály tartalmának a hatálybalépést megelő-

ző megváltozására („nem lép hatályba”, „szöveggel lép hatályba” típusú rendelkezések) a hatálybalépést megelőző utolsó pillanatban, a hatálybalépést közvetlenül megelőző napon (ez magyarázatot ad arra, miért is mutatkozott nagyarányú szükség a kihirdetés napján történő hatálybaléptetésre). A jogalkotási anomáliák közül a következőkben a helyesbítés gyakorlatát szeretném bemutatni a jogállam kialakulásának kezdetétől kezdve a Jat.-ot követő utóéletéig.

I. Helyesbítés az Alkotmánybíróság határozatai tükrében

Az Alkotmánybíróság a Jat. hatálybalépését megelőzően kétszer foglalt állást a helyesbítésről. A 12/1990. (V. 23.) AB határozatában meghatározta a legfontosabb korlátokat: „kodifikációs tévedés kézírathibának nem minősíthető, annak orvoslása csak a jogszabály módosításával történhet. Ezzel ellentétes gyakorlat kialakítása sértené a jogbiztonság elvét és a jogalkotás alapvető szabályait”⁵. Kizárólag nyomdahiba esetén és csak akkor engedhető meg a helyesbítés, ha a kihirdetést követő meghatározott rövid időn belül megvalósul. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra az általános gyakorlatra is, amely a kodifikációs tévedéseket kézírathibára hivatkozással helyesbíti. „E téren az is gyakorta tapasztalható, hogy a helyesbítésre a kihirdetést követően indokolatlanul hosszú idő után kerül sor. Mindez sérti a jogbiztonságot és a jogalkotás szabályait, s ugyanakkor rontja a kodifikációs tevékenység presztízsét”⁶. Abban az esetben, ha egy normaalkotásra jogosult szerv hibás szöveget fogad el, vagy amikor a normaszöveg elfogadását követően kerül érdemi hiba a szövegbe, akkor nincs mód helyesbítésre, a hiba kijavítása csak újabb döntéshozatali eljárásban valósítható meg⁷. A határozat megszületését indokoló gyakorlat szemléltetésére az alábbi példákat emelném ki.

szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló **54/2011. (IV. 7.) Korm. rendelet**, az európai területi együttműködési csoportosulások működésének támogatásáról szóló **15/2011. (V. 2.) KIM rendelet**, a kormányzótivói teendők ellátásáért felelős miniszterelnöki biztos irányítási jogköréről szóló **1/2011. (IX. 12.) ME rendelet**, a távhőszolgáltatók értékesített távhő árának, valamint a lakossági felhasználók és a külön kezelt intézmények nyújtott távhőszolgáltatás díjának megállapításáról szóló 50/2011. (IX. 30.) NFM rendelet és a távhőszolgáltatási támogatásról szóló 51/2011. (IX. 30.) NFM rendelet módosításáról szóló **66/2011. (XI. 30.) NFM rendelet**, a földgáz biztonsági készlet mértékéről, értékesítéséről és visszapótlásáról szóló 13/2011. (IV. 7.) NFM rendelet módosításáról szóló **14/2011. (IV. 15.) NFM rendelet** és a földgáz biztonsági készlet mértékéről, értékesítéséről és visszapótlásáról szóló **13/2011. (IV. 7.) NFM rendelet**.

⁴ 8/2003. (III. 14.) AB határozat.

⁵ 12/1990. (V. 23.) AB határozat.

⁶ Uo.

⁷ Vö.: Soltész István: A törvények indoklása és kihirdetése, Magyar Jog, 1994. 6. szám, 329. o.

A Magyar Közlöny 1989. évi 81. számában (1361. oldal) megjelent helyesbítés értelmében: „A Magyar Közlöny 1989. évi 56. számában közzétett, az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény és a végrehajtásáról rendelkező 33/1984. (X. 31.) MT rendelet módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövegében a Vt. 42/A. § (1) bekezdésének a szövege helyesen a következő:

*Ha a vállalati tanács vagy közgyűlés (küldöttgyűlés) általános vezetésével működő vállalat könyviteli mérleg szerinti vagyona az előző két naptári év bármelyikéhez képest **húsz** százalékkal csökkent, az alapító szerv a vállalatot az államigazgatási felügyelet alatt álló vállalatokra vonatkozó szabályok szerint gazdasági társasággá átalakíthatja, vagy a vállalatot megszüntetheti.”*

Az eredeti, Magyar Közlönyben megjelent szöveg még **harminc százalékról** rendelkezett. Az eset nehézsége, hogy a 42/A. §-t beiktató, az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény módosításáról szóló 1989. évi XIV. törvény valóban a „húsz százalékkal” szöveget tartalmazta. Az eltérés a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szöveg és a hatályos szöveg között keletkezett. Az egységes szerkezetbe foglalt szövegek jöllehet nem rendelkeznek joghatással, így helyesbítésre sem lett volna a jogalkotónak szüksége, mivel ekkor a jogszabályok megismerése még elektronikus jogszabálynyilvántartások hiányában a közzétett egységes szerkezetű szövegből történt, az alkalmazott (jöllehet a joghatás miatt igazából soha hatályban nem lévő) harminc százalékot tartalmazó egységes szerkezetű szöveg közzététele és a helyesbítés megjelenése között eltelt hosszú időtartam mindenképpen sérti a jogbiztonságot.

A **kihirdetése napján** hatályba lépett, az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1989. évi XXXIV. törvény 4. számú melléklet III. pont 4-7. pontja eredetileg **a természetes hányados módszerén belül a Hare-formula alkalmazását írta elő az országos listás mandátumszerzésre**⁸. A

⁸ „4. Az országos töredékszavazatok számát el kell osztani a 3. pont szerint betölthető mandátumok számával. Ez a hányados az egy mandátum betöltéséhez szükséges szavazatszám.

2013/1

Magyar Közlöny 1989. évi 84. számában kézirat hibára hivatkozva átírták az országos listás mandátumszerzés eljárását, így a helyesbítés következtében már nem a természetes hányados módszerének alkalmazását írják elő, hanem az **osztós módszerét, azon belül is a d'Hondt-formuláét**. Mindezt úgy, hogy a helyesbítés a 4. és az 5. pont szövegét az eredetitől eltérően állapítja meg,⁹ a 6. és 7. pont vonatkozásában egy jogalkotásban teljesen idegen és azóta sem használatos fogalmat vezetnek be, amikor megállapítják azok tárgytalanságát¹⁰.

5. A pártra leadott töredékszavazatokat el kell osztani az egy mandátum betöltéséhez szükséges szavazatok számával. Az osztás eredményekénti egész szám a párt által elért mandátumok száma. A törtszám továbbá a mandátumot nem eredményező töredékszavazatok az ismételt töredékszavazatok (a továbbiakban: ismételt töredékszavazatok).

6. Ha a mandátumoknak az 5. pontban írtak szerinti elosztása után betöltetlen mandátum marad, akkor az ismételt töredékszavazatot kell osztani a betöltetlen mandátumok számával. A számítás elvégzése az egy mandátum betöltéséhez szükséges új szavazatszámot eredményez. Az új hányados alapján és a csökkenő sorrend szerinti ismételt töredékszavazatok alapján kell a mandátumok betöltését folytatni, amíg a mandátumoknak a 3. pont szerinti száma betöltésre nem kerül.

7. Ha a 6. pont szerinti számítás elvégzése után továbbra is betöltetlen mandátum marad, akkor a betöltött mandátumok és az ahhoz felhasznált szavazatok levonásával a számítást meg kell ismételni.”

⁹ „4. Az országos töredékszavazatok alapján ki kell osztani az országos listán elérhető mandátumot. Ennek eljárása a következő: Összeállítunk egy táblázatot, amelynek első sorát a pártokra leadott töredékszavazatok képezik. Minden párt töredékszavazatai alatt képezünk egy számoszlopot, amelynek első száma az adott párt töredékszavazatainak a fele, a következő szám a harmada, negyede stb.

5. A táblázat segítségével osztjuk ki a mandátumokat. Meg kell keresni a táblázatban előforduló legnagyobb számot. Amelyik párt számoszlopában találjuk meg azt, az a párt kap egy mandátumot. Ezt követően meg kell keresni a következő legnagyobb számot. Amelyik párt oszlopában találjuk, az a párt kap egy mandátumot. Ezt az eljárást folytatjuk, míg ki nem osztjuk az összes mandátumot. Ha a táblázatban előforduló legnagyobb szám keresése során egyenlő legnagyobb számokat találunk, akkor a törvény 8. § (8) bekezdése szerint kell meghatározni, hogy melyik párt kapja a mandátumot.”

¹⁰ „A Magyar Közlöny 1989. évi 77. számában az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1989. évi XXXIV. törvény 4. sz. mellékletének III/4-7. pontja tévesen jelent meg. A 4-5. pont szövege helyesen a

A helyesbítést követően az új szöveg a töredékszavazatok alapján az országos listán elérhető mandátumok elosztásának az eredetileg megjelenttől lényegesen eltérő variációját tartalmazza, ráadásul mivel a törvény a kihirdetésének napján, 1989. október 30-án hatályba lépett, az 1989. november 19-én közzétett helyesbítésben törvényhozásra fel nem jogosított szerv változtatott a törvény szövegén.

A Magyar Közlöny 1989. évi 93. számában (1592. oldal) megjelent helyesbítés az általános forgalmi adóról szóló 1989. évi XL. törvény 13. mellékletéből kihirdetni elfelejtett 10. pontot iktatja be a törvénybe a „10. pontjának szövege helyesen a következő” szöveggel. Az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény a jogszabályi hivatkozások vonatkozásában több kodifikációs hibát is tartalmaz (a törvény alaphatálya a kihirdetés napja: 1989. október 23.), helyesbítésére a Magyar Közlöny 1990. évi 18. számában (394. oldal) került sor 1990. február 28-án.

Az egyes értékpapírok nyilvános forgalomba hozataláról és forgalmazásáról, valamint az értékpapírtőzsdéről szóló 1990. évi VI. törvény pedig már majdnem 1 hónapja hatályban volt már, amikor február 28-án a Magyar Közlöny 1990/18. számában (394. oldal) kimondták, mégsem február 1-én lépett hatályba a törvény, hanem csak március elsején fog hatályba lépni.

A 12/1990. (V. 23.) AB határozatot követően maga az Alkotmánybíróság is hibás módszer csapdájába esett, amikor 26/1990. (XI. 8.) AB határozatában megállapította, hogy a Pp. 225. § (6) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette¹¹. Az Alkotmánybíróság határozatának tükrében határozatot kiegészíteni 1990. november 8-tól csak és kizárólag a 225. § (1)-(5) bekezdésében

foglalt feltételek alapján a felek – bármelyik fél – kérelmére lehet, azaz hivatalból történő kiegészítésnek helye nincs.

Az indítványozó annak megállapítását kérte, hogy a Pp. „minden olyan rendelkezése, amely az ügy érdemének tárgyaláson kívüli elbírálását a felek hozzájárulása nélkül lehetővé teszi”¹², alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróság az indítványozó kérelmét megalapozottnak találta, és a hivatkozott rendelkezéseket megsemmisítette. Szóba sem került a határozat hivatalból történő kiegészítése, az indítvány sem tartalmazott erre vonatkozó indítványt.

19 nappal a megsemmisítést követően közzétett, a 26/1990. (XI. 8.) AB határozat kijavításáról rendelkező 29/1990. (XI. 27.) AB határozat megállapította, hogy nem az egész (6) bekezdés, hanem csak annak a tárgyaláson kívüli elbírálásra vonatkozó rendelkezése kerül megsemmisítésre, ugyanis az Alkotmánybíróság csak ezt az eljárást lehetővé tevő rendelkezését találta alkotmányellenesnek, és a megsemmisítést e tekintetben rendelte el. A határozat indoklása szerint: „Mivel a határozatban nyilvánvaló elírás történt, az Alkotmánybíróság határozatát hivatalból kijavította”¹³. A határozat nem eredményezett érdemi változást.

Meglehetősen kínos módon, közel öt évvel a hibás megjelenést követően került sor a Magyar Népköztársaság Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány között a vízumkényszer megszüntetéséről Bécsben, 1978. július 5. napján aláírt Egyezmény és az Egyezmény módosításáról szóló, Bécsben, 1997. április 17-én aláírt Megállapodás egységes szerkezetben történő kihirdetéséről szóló 148/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet helyesbítésére. A Magyar Közlöny 2002. évi 17. szám I. kötetében (909. oldal) megjelent helyesbítés szövege: „A Magyar Közlöny 1997. évi 78. számában, a 148/1997. (IX. 10.) Korm. rendelettel egységes szerkezetben kihirdetett, a Magyar Népköztársaság Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány között a vízumkényszer megszüntetéséről

következő, a 6. és a 7. pontot **tárgyaltalannak** kell tekinteni.”

¹¹ A megsemmisített rendelkezéseket a határozatnak a hivatalos lapban való közzététele napjától nem lehetett alkalmazni.

¹² 26/1990. (XI. 8.) AB határozat.

¹³ 29/1990. (XI. 27.) AB határozat.

Bécsben, 1978. július 5. napján aláírt Egyezmény és az Egyezmény módosításáról szóló, Bécsben, 1997. április 17-én aláírt Megállapodás 1. cikke (2) bekezdésében az „öt hónapot” szövegrész helyesen, a nemzetközi szerződés hiteles szövegének megfelelően: „**öt napot**”. Az egyezmény helyesbítést megelőző szövege szerint érvényes hazatérési igazolvánnyal rendelkező magyar állampolgárok vízum nélkül utazhatnak át az Osztrák Köztársaság területén, ily esetben a tartózkodás időtartama az **öt hónapot** nem haladhatja meg.

Vitatható az egyes kormány- és minisztertanácsi határozatok hatályon kívül helyezéséről, valamint a 2004. évi deregulációs programról szóló 1067/2004. (VII. 8.) Korm. határozat esetében (Magyar Közlöny 2004/97.) alkalmazott technika is. A határozat a július 8-ai közzétételével egyidejűleg hatályon kívül helyezte az 1. számú melléklete által felsorolt kormány- és minisztertanácsi határozatokat. Július 8-ával tehát hatályát veszítette a mellékletben szereplő, az 1127/2001. (XII. 10.) Korm. határozattal rendezett egyházi ingatlanokkal kapcsolatos pénzüsszegek kifizetéséről szóló 2357/2001. (XII. 10.) Korm. határozat is. Az egy év elteltével, 2005. június 7-én megjelent helyesbítés (Magyar Közlöny 2005/76. szám) kézírathibára hivatkozva a 2357/2001. (XII. 10.) Korm. határozatnak a mellékletből való törléséről, ezáltal a határozat „felélesztéséről” rendelkezett. Egy hatályon kívül helyezett joganyag azonban csak ismételt kihirdetéssel vagy közzététellel kerülhet vissza a jogrendszerbe. A kormányhatározat esetében is alkalmazandó az az elv, miszerint egy joganyagot hatályon kívül helyező rendelkezést, annak hatálybalépését követően érintő bármiféle változtatás (módosítás, helyesbítés, hatályon kívül helyezés) nem eredményezheti az általa már hatályon kívül helyezett joganyag bármiféle megváltozását. A hatályon kívül helyező joganyag hatálybalépésével a hatályon kívül helyezés teljesen és visszafordíthatatlanul megtörténik. A fenti elven kívül ezt támasztja alá az is, hogy egyik jogalkotási törvény sem ismerte – mivel ez egy ismételt hatályba léptetés lenne – a hatályba lépés ilyen formáját.

A 33/2008. (III. 20.) AB határozat nem tért el a korábbi határozat gondolatmenetétől. Lényeges újdonsága volt azonban, hogy az új jogi szabályozás megteremtéséig normatív módon rendezte a helyesbítés státuszát. Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a helyesbítés formájába burkolt módosítás, mint helyesbítés nem alkalmas azon cél megvalósítására, amely csak módosítással érhető el, így ebben az értelemben a helyesbítéshez nem fűződik joghatás, mivel az a cél, amelynek elérését, keletkezését a helyesbítés célozta, „létre sem jött, az nem tekinthető létező normaszövegnek. A határozat megállapítja, hogy alkotmányosan megengedhetetlen és tarthatatlan az, hogy „jogilag nem létező, semmis aktusok alakíthatják a gyakorlatot”¹⁴, és a szabályozatlanságból eredő hiány miatt megállapította az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességét. A mulasztást határidőre nem orvosolta a jogalkotó, ami azt eredményezte, hogy minden hiba csak jogszabály-módosítással vált megoldhatóvá, helyesbíteni TILOS.

A benne foglalt releváns gondolatok miatt ezen a helyen szeretném felidézni a határozatnak Bragyova András és Kukorelli István által jegyzett különvéleményét. Álláspontjuk szerint a helyesbítés szempontjából lényeges pontosan elhatárolni egymástól a jogszabály **kihirdetését (promulgáció)**, vagyis a jogszabályalkotó eljárás utolsó lépése, amely a jogszabály szövegét megváltoztathatatlanul rögzíti) és **közzétételét (publikáció)**, vagyis a promulgált jogszabály hiteles nyilvánosságra hozatala), amely a legtisztábban a törvények vonatkozásában választható szét, ahol a köztársasági elnök aláírása a promulgáció, a nyilvánosságra hozatal a publikáció. „**A publikáció a hivatalos lap szerkesztőségének cselekvése**, így a jogalkotótól származó promulgáció érvényességi feltétele.”¹⁵ A jogi norma megjelenésében ez a jogszabály címe és száma közötti különbségben mutatható ki. A jogszabály címe a jogalkotótól származik (a jogszabályt a jogalkotó nevezi el), míg száma a publikációhoz tartozik (hivatalos lap

¹⁴ 33/2008. (III. 20.) AB határozat.

¹⁵ 33/2008. (III. 20.) AB határozat, Bragyova András különvéleménye.

szerkesztősége adja a sorszámot, úgy hogy az azonos típusú jogszabályok száma folytonosságot mutasson).¹⁶ A közzététel tehát azt jelenti, hogy a jogszabály a közzétett szöveggel tekintendő kihirdetettnek, **a helyesbítés pedig a publikáció része**, azzal azonos jogi hatású, a közzétételen változtat, nem a kihirdetésen: a jogszabályt a helyesbítésnek megfelelően kell közzétettnek és ezért kihirdetettnek tekinteni.¹⁷ Hangsúlyozza, hogy helyesbítésnek csak akkor van helye, ha a kihirdetett és a jogalkotó hatáskör gyakorlójától származó eredeti szöveg egymással nem egyezik. Ennek egyedüli jogszerű okaként a technikai hibát ismeri el, amely álláspontja szerint a sajtótermék velejárójának fogható fel.

Ha a hivatalos lapban közzétett szöveg, különböző okokból nem felel meg a jogalkotó hatáskört gyakorló szerv által elfogadott szöveggel (nyomdahiba), akkor a helyesbítés, mint a jogszerű állapot helyreállítása nem kifogásolható, sőt továbbgondolva: a jogszabály promulgált szövegének a publikált szöveg mindenben meg kell, hogy feleljen, bármilyen eltérés alkotmányellenes, így azonnal kiigazítandó, ennyiben **a helyesbítés alkotmányos kötelezettség**. Arra a különvélemény is kitér, hogy a helyesbítés a visszamenőlegessége miatt adott esetben alkotmányos aggályokat vehet fel, elsősorban a jogbiztonság tekintetében¹⁸.

Álláspontom szerint ez a kötelezettség nem terjedhet odáig, hogy ezt az eltérést a jogszabály hatálybalépését követően oldják fel, ugyanis a jogbiztonság megköveteli, hogy a hatálybalépést követően már csak a törvényben arra meghatározott szerv, meghatározott eljárásban változtathasson a jogszabály szövegén. Ebben az esetben erősebbnek vélem a Magyar Közlöny közhitelességébe vetett bizalom védelmét és nem tartom helyénvalónak a helyesbítés formában történő kor-

rekciót, ha a helyesbítés a jogszabály lényeges tartalmát érinti.

A tilalmi időszakban kihirdetett, az egyes állami tulajdonú szakosított hitelintézetekre vonatkozó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLX. törvény 17. §-a értelmében „*E törvény 2010. január 1-jén lép hatályba.*” A rendelkezés hibásan jelent meg, a köztársasági elnöknek aláírásra megküldött szöveg a „*2011. január 1-jén*” szövegrészt tartalmazta. A Magyar Közlöny 2010. december 30-ai, 201. számában a következő helyesbítés formába burkolt közzétételt jelentették meg: „*A Magyar Közlöny 2010. december 22-ei 196. számában kihirdetett egyes állami tulajdonú szakosított hitelintézetekre vonatkozó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLX. törvény 17. §-a – a 29960. oldalon – technikai hiba folytán pontatlanul jelent meg. A hatályba léptető rendelkezés helyesen: „17. § E törvény 2011. január 1-jén lép hatályba.*” Túl azon, hogy a 33/2008. (III. 20.) AB határozat értelmében ebben az időszakban minden helyesbítés tilalmazott, a jogszabály hatályba léptető rendelkezése egyértelműen a jogszabály olyan lényeges tartalmát jelenti, amelynek korrekciója csak a jogalkotótól származó jogalkotási eljárásban történhet („*jogszabály érdemi módosítására a jogilag nem szabályozott helyesbítés módszerével semmiképpen nem kerülhet sor, a helyesbítés nem veheti át a jogalkotási eljárás garanciális keretei között végzett módosítás szerepét*”¹⁹). Mindezeknek megfelelően a 2010. decemberében közzétett, tartalmát tekintve helyesbítésre irányuló közleményhez - külön alkotmánybírósági megállapítás nélkül is - semmilyen joghatás nem fűződik.

A rendelkezéseket ugyanakkor 2010. január 1-jével sem lehet átvezetni a jogrendszeren. A kihirdetést megelőző napra nem lehet hatályba léptetni egy jogszabályt, ez lehetetlenre irányuló jogi aktus, amely nem hajtható végre. A jogalkotó a pár nappal később hatályba lépő Jat. 7. § (1) bekezdésében *expressis verbis* rögzíti a kihirdetést megelőző hatálybaléptetés tilalmát: „*A jogszabályban meg kell határozni a hatálybalépésének napját, amely a jogszabály kihirdetését követő valamely nap lehet.*” Mindezeket figyelembe véve álláspontom

¹⁶ Ez utóbbi megállapításnak majd a 2011. évi CC. törvény számozását érintő helyesbítésnél lesz különös relevanciája.

¹⁷ 33/2008. (III. 20.) AB határozat, Bragyova András különvéleménye.

¹⁸ 33/2008. (III. 20.) AB határozat, Bragyova András különvéleménye.

¹⁹ 33/2008. (III. 20.) AB határozat.

szerint hibás hatályosítási technika lenne akár a 2011, akár a 2010. január 1-jei hatálybaléptetés, mert az sértené mind az íratlan, mind a 2011. január 1-jét követően írott alapvető jogalkotási elveket. Mivel megnyugtatóan mindezülig a problémát nem kezelték, az idő múlásával a jogbizonytalanság csak növekedni fog, hiszen újabb és újabb módosítások épülnek rá a végre nem hajtható, korábbi módosítási szándékokra. A cseppet sem megnyugtató helyzet megoldását csak az segíthetné elő, ha az Országgyűlés a ki nem hirdetett törvénymódosításokat ismételtelen elfogadná, és azok az Alaptörvény rendelkezéseinek megfelelően ismételtelen kihirdetésre kerülnének.

II. Helyesbítés az új jogalkotási törvényben és azon túl

*„A zárzavar sobasem szemerkél: dészából ömlik.”
(Arthur Block: Murphy törvénykönyve)*

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (már hatályon kívül) rendelkezése szerint a Magyar Közlönyt a kormányzati portálon történő közzététellel kell kiadni, elektronikus dokumentumként. Természetesen lehetőség van a megjelenésre hagyományos, papír alapú vagy digitális adathordozón is, viszont abban az esetben, ha az elektronikus és az egyéb úton közzétett változatok szövege között eltérés van, akkor az elektronikus szövegét kell hitelesnek tekinteni. Ez azt jelenti, hogy a korábbi bizonytalansági tényező és hibaforrás elméletileg teljesen kiküszöbölődik, hiszen a jogszabályok publikációja így már nem a hagyományos régi úton történik, a mai modern elektronikus vívmányok pedig széles körben könnyen elérhetőek. Teljes mértékben lehetőség nyílik arra, hogy a törvényhozó által elfogadott szöveg, a köztársasági elnök által aláírt szöveg és a Magyar Közlönyben mint hivatalos lapban megjelenő szöveg egymással karakterre pontosan megegyezzen. Azonos formátum választása esetén pedig még a különböző formátumok közötti konvertálás során adatvesztéssel sem kell számolni. Így a korábban nyomdahibaként vagy kézírathibaként aposztrofált eltérések teljesen kiküszöbölhetőek lennének. Ami mint-

egy szükségtelenné tehetné a helyesbítés létjogosultságát.

A Jat. 28. § (1) bekezdése erősen korlátozva jelöli meg a helyesbítés lehetséges körét. Együttes feltételként szükséges, hogy a jogszabály Magyar Közlönyben megjelent szövege eltérjen a jogszabály aláírt szövegétől, és a hibát észlelve a jogszabály aláírója – törvény esetén a köztársasági elnök vagy az Országgyűlés elnöke – kezdeményezze a jogszabály helyesbítését. Fontos rendelkezés, hogy helyesbítésre kizárólag csak hatályba nem lépett jogszabály esetén van lehetőség, és a hatálybalépését megelőzően, de legkésőbb a kihirdetést követő hatodik munkanapig lehet kezdeményezni²⁰. Ezért ha olyan hiba áll elő, amikor a promulgált és a publikált szöveg között a hatályba léptető rendelkezések vonatkozásában van eltérés, és ez alapján a jogszabály hibásan, a publikált szöveget figyelembe véve azonnal vagy a hiba észlelése előtt hatályba lép, mivel a jogszabály már hatályba lépett (igaz a jogalkotó eredeti szándékától eltérően), nem orvosolható a hiba helyesbítéssel. A köztársasági elnök jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CX. törvény 27. § (4) bekezdése 2012. január 1-jével kiegészíti a Jat. helyesbítésről rendelkező 28. §-át egy (1a) bekezdéssel, amely megállapítja, hogy a köztársasági elnök helyesbítéssel kapcsolatos döntése nem igényel miniszteri ellenjegyzést.

A határidő tekintetében akkor enged hosszabb időt a törvény, ha az eltérést a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter állapítja meg, ekkor a helyesbítésre a jogszabály hatálybalépését megelőzően, de legkésőbb a kihirdetést követő tízedik munkanapon kerülhet sor²¹. A Jat. 28. § (3) bekezdése, amikor a helyesbítés Magyar Közlönyben történő közzétételét rendeli el, törvényi szinten deklarálja, hogy a helyesbítés ugyanolyan közhiteles, mint a kihirdetés²².

Problémát jelent ugyanakkor, hogy a Jat. a helyesbítés megjelenítésére nem tartalmaz

²⁰ Jat. 28. § (1) bekezdés.

²¹ Jat. 28. § (2) bekezdés.

²² Jat. 28. § (3) bekezdés.

rendelkezést. A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 12. § (2) bekezdése értelmében a helyreigazító közleményt a közlemény sérelmezett részéhez hasonló módon és terjedelemben (esetleg azonos napszakban) kell közölni. Ehhez hasonló rendelkezés a helyesbítés esetében nem található. Azok gyakorlatilag bárhol, bármilyen formában megvalósíthatóak, a lényeg, hogy helyesbítés legyen. A gyakorlat a helyesbítést eldugva, a közlöny legvégén, közvetlenül a szerkesztőségre vonatkozó adatok előtt tünteti fel, a helyesbítés tényére pedig a Magyar Közlöny tartalomjegyzéke sem utal. A helyesbítés megismerése komoly kihívásokat állít a jogkeresőkkel szemben. A 2011. december 8-ai 2534 oldalas Magyar Közlöny (147. szám) összesen két miniszteri rendeletet tartalmazott²³, majd észrevétlenül a 2534. oldalon, úgy hogy a tartalomjegyzékben nem tüntették fel, elrejtették az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló törvény helyesbítését. Egy fontos törvényét, teljesen észrevétlenül. Hogy a helyesbítés eleget tudjon tenni a megismerhetőség kritériumának, szükséges lenne, hogy legalább a helyreigazításhoz hasonló megjelenítési kritérium előírása.

A következőkben röviden bemutatom a Jat. hatálybalépését követő, a Magyar Közlönyben közzétett helyesbítéseket²⁴. Mindegyik esetben megvizsgálom, hogy az mennyiben felel meg a Jat. követelményeinek.

²³ A Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) „A” és „B” Mellékletének belföldi alkalmazásáról szóló 38/2009. (VIII. 7.) KHEM rendelet módosításáról szóló **71/2011. (XII. 8.) NFM rendeletet** és a Veszélyes Áruk Nemzetközi Vasúti Fuvarozásáról szóló Szabályzat (RID) belföldi alkalmazásáról szóló 39/2009. (VIII. 7.) KHEM rendelet módosításáról szóló **72/2011. (XII. 8.) NFM rendeletet**.

²⁴ A Hivatalos Értesítő 2011/27. számában megjelent helyesbítésre jelen dolgozat keretei között nem térek ki. Ugyancsak kimarad a Magyar Közlöny 2013. évi 3. számában közzétett, végre nem hajtható helyesbítés is, megjelenésére a kézirat lezárása után került sor. 2013/1

1. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 1. számában

Az első helyesbítés rögtön a Magyar Közlöny 2011. évi 1. számában jelent meg, 2011. január 7-én, és technikai hiba során felmerült hibák (elírások) orvoslására vállalkozott egy miniszteri rendelet²⁵ mellékletében („*technikai hiba folytán az alábbi pontokon helytelenül jelent meg*”).²⁶ A helyesbítésben megjelölt 11/2010. (XII. 22.) NGM-BM együttes rendelet 2. §-a értelmében a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba. A kihirdetés napja 2010. december 22, a rendelet december 30-án hatályba lépett, így a 2011. január 7-én a Magyar Közlöny 2011. évi 1. számában megjelölt helyesbítés már hatályba lépett jogsza-

²⁵ A Magyar Közlöny 2010. évi december 22-i 195. számában kihirdetett, a helyi önkormányzatokat és a többcélú kistérségi társulásokat 2009. évben egyes központi költségvetési kapcsolatból megillető forrásokról szóló 2/2009. (I. 30.) PM-ÖM együttes rendelet végrehajtásának elszámolásáról szóló 11/2010. (XII. 22.) NGM-BM együttes rendelet.

²⁶ „1. az R. 1. mellékletében - a 27592. oldalon - a fejrész alatti első sor helyesen:

„**FŐVÁROS 218 415 000 271 975 000 291 243 333 19 268 333 200 248 000 200 248 000 202 896 000 2 648 000 827 715 000 827 715 000 847 269 000 19 554 000**”;

2. az R. 1. mellékletében - a 27594. oldaltól a 27599. oldalig, a 27664. és a 27665. oldalon - a „Főváros”, valamint a „01” szövegrész helyesen: „**Baranya**”, illetve „**02**”;

3. az R. 1. mellékletében - a 27682. és a 27683. oldalon, valamint a 27690. oldaltól a 27692. oldalig - a „Főváros”, valamint a „01” szövegrész helyesen: „**Bács-Kiskun**”, illetve „**03**”;

4. az R. 1. mellékletében - a 27603. oldaltól a 27609. oldalig - a táblázat fejrészében a „Megyei, BARANYAI” szövegrész helyesen: „**Megyei, fővárosi**”;

5. az R. 1. mellékletében - a 27720. oldaltól a 27728. oldalig - a táblázat fejrészében a „Megyei, BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉNI” szövegrész helyesen: „**Megyei, fővárosi**”;

6. az R. 1. mellékletében - a 28490. oldaltól a 28492. oldalig - a „MEGYEKÓD: 17MEGYEKÓD: 16” szövegrész helyesen: „**MEGYEKÓD: 17**”;

7. az R. 5. mellékletében - a 29467. oldalon - a táblázat fejrésze alatti első négy sor a 29466. oldalhoz tartozik;

8. az R. 5. mellékletében - a 29569. oldalon - a táblázat fejrésze alatti első négy sor a 29568. oldalhoz tartozik;

9. az R. 6. melléklete - a 29653. oldalon - a „Megye: Baranya” szövegrészt megelőzően a következő táblázattal egészül ki:”

bályi rendelkezésre vonatkozik, ezért ahhoz, mivel a Jat. 28. § (1) bekezdésébe ütközik, nem fűződik joghatás.

A másik helyesbítés²⁷ a már említett 2010. évi CLX. törvényre vonatkozott, amelynek helyesbítésére, tekintettel arra, hogy a törvény hatályba léptető rendelkezése a publikáció során tévesen jelent meg, nem kerülhet sor. Ennek értelmében nem fűződhet joghatás az alábbi helyesbítéshez sem.

2. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 111. számában

A Magyar Közlöny 2011. évi 110. számában kihirdetett, az elektronikus hírközlő hálózatok azonosítóinak nemzeti felosztási tervéről szóló 3/2011. (IX. 26.) NMHH rendeletre irányuló, a Magyar Közlöny 2011. évi 111. számában megjelent helyesbítés megfelel a Jat. rendelkezéseinek, mivel a szeptember 26-án kihirdetett rendelet a kihirdetését követő hónap első napján, október 1-jén lép hatályba, a helyesbítésre pedig még szeptember 29-én sor került. A megjelent hiba szám-elírás volt (00 helyett 0, és 06 helyett 6).

3. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 126. számában

Ugyanez a helyzet a Magyar Közlöny 2011. évi 124. számában közzétett, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló 223/2011. (X. 21.) Korm. rendeletre vonatkozó, a Magyar Közlöny 2011. évi 126. számában megjelent helyesbítésre. Itt a jogszabály alaphatálya 2012. január 1-je, a kihirdetés napja 2011. október 21., míg a helyes-

bítésre október 25-én került sor. Itt az 1. mellékletének 16. sora C. oszlop mezőjében az „igazgató” szövegrész a kézírattól eltérően jelent meg, ahol az „igazgató (főváros)” szöveg szerepelt.

4. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 133. számában

Érdekes problémát vet fel a Magyar Közlöny 2011. évi 133. számában megjelent helyesbítés. Az érintett kormányhatározat²⁸ ugyanis a közzétételt követő napon, november 9-én hatályba lépett, ezért a november 15-én közzétett helyesbítés a Jat. 28. § (1) bekezdése miatt nem rendelkezne joghatással. Az eset elbírálásához azt kell mérlegelni, hogy a határozat normatív határozatnak minősül-e. A Jat. 1. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a normatív határozat és a normatív utasítás közjogi szervezetszabályozó eszköz. A Jat. 1. § (4) bekezdése a jogszabályokra vonatkozó rendelkezéseket rendeli megfelelően alkalmazni a közjogi szervezetszabályozó eszközre is a Jat. 3-6. §, a 13. §, a 16. §, a 18-20. § és a 26. § (1) bekezdése kivételével. A helyesbítés szabályai a közjogi szervezetszabályozó eszközöknél is alkalmazandóak. Ha a kormányhatározatot normatív, a helyesbítést nem lehet átvezetni, ha nem, téves megjelenés esetén minden következmény nélkül helyesbíthető. A Jat. nagy adóssága, hogy sem a normatív határozatok, sem a normatív utasítások esetén nem deklarálja a normativitás definícióját. A 23. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés több esetben egyedi mérlegelésre ad lehetőséget, hiszen a jogalkalmazónak kell döntenie, hogy például egy előirányzat-átcsoportosítás a Kormány szervezetét és működését, tevékenységét vagy cselekvési programját érintő rendelkezés-e. Ez minden esetben tartalmilag ítéltető meg. A határozat – annak tartalmi vizsgálata alapján – egyedinek minősül, ezért helyesbíthető.

²⁷ „A Magyar Közlöny 2010. évi 196. számában kihirdetett, az egyes állami tulajdonú szakosított hitelintézetekre vonatkozó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLX. törvény 3. §-ának az MFB Tv. 4. § (1) bekezdését módosító rendelkezése a 29957. oldalon -technikai hiba folytán - pontatlanul jelent meg. A rendelkezés helyesen:

„4. § (1) Az MFB Zrt. a 2. §-ban meghatározott feladatai ellátása érdekében pénzügyi szolgáltatási tevékenységet közvetlenül vagy más **pénzügyi intézményen** keresztül végezhet.”

2013/1

²⁸ A Magyar Közlöny 2011. november 8-i 130. számában közzétett, a miniszteri szolgálati gépjárművek vagyongazdálkodási jogának átruházása, valamint az érintett gépjárművezetők áthelyezése kapcsán szükségessé vált előirányzat-átcsoportosításról szóló 1371/2011. (XI. 8.) Korm. határozat.

5. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 141. számában

Az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény hatályba léptető rendelkezéseihez a teljes közéleti bizonytalanság kapcsolódott. A törvény 477. § (1) bekezdése a törvény alaphatályaként a kihirdetést követő napot jelöli meg, így mindazon rendelkezései, amit az alaphatály alól a törvény 477. § (2)-(10) bekezdése konkrétan nevesítve nem vesz ki, az 2011. november 30-án hatályba lép. A törvény 477. § (4) bekezdése az Országgyűlés által elfogadott és a köztársasági elnöknek aláírásra megküldött szöveg szerint a következő szövegrészletet tartalmazta: „Az...154. § (3) bekezdése-196. §...2012. január 1-jén lép hatályba.” A Magyar Közlönyben megjelent szöveg azonban már nem kötőjelet, hanem vesszőt tartalmazott a két jogszabályhely között: „Az...154. § (3) bekezdése, 196. §...2012. január 1-jén lép hatályba.” Ennek eredményeként a korábban intervallum részét képező jogszabályhelyek kikerültek az alaphatály alóli kivételek közül, mivel a vessző megszakítja az intervallumot, ezért a 154. § (4)-(6) bekezdése és 155-195. §-a nem 2012. január 1-jén, hanem már a kihirdetést követő napon 0 órakor hatályba léptek, 2011. november 30-án. A hiba nagy politikai támadást generált²⁹. Másnap a korrigálásra T/5113. számon képviselői önálló indítványt terjesztettek elő az Országgyűlésben³⁰. A javaslat kizárja a helyesbítés lehetőségét a Jat. 28. §-a alapján, egyetlen alkotmányos megoldásként a jogalanyok számára hátrányos változtatást eredményező módosítások és hatályon kívül helyezések Országgyűlés általi kizárását javasolja. „Ellenkező esetben vagy tartalmilag sérül az alkotmányosság a kellő felkészülési idő hiánya miatt, vagy egy sok évig elhúzódó jogvita veszi kezdetét arról, hogy fűződik-e joghatás az

esetlegesen közzétételre kerülő helyesbítéshez.”³¹ Javasolják továbbá, hogy a hibás hatállyal kiegészített vagy módosított rendelkezéseket 2011. november 30. és 2011. december 31. között csak akkor lehessen alkalmazni, ha az az érintettek számára a korábban hatályos szabályozáshoz képest kedvezőbb szabályt állapít meg, ha ez nem valósulna meg úgy a módosított törvényi rendelkezések helyett 2011. december 31-ig az adott törvény 2011. november 29-én hatályos rendelkezéseit alkalmazzák.³²

Hiába igaz az, hogy a promulgált szöveg helyes volt, és a hiba a törvény publikálása során keletkezett, sérti a jogbiztonság követelményét, ha ebben az esetben a hatályba lépett rendelkezések vonatkozásában a Jat. szabályainak megszegésével, contra legem él a jogalkotó a helyesbítés eszközével. Ilyenkor az alkotmányellenes formában közzétett szöveg alkotmányosságát nem lehet jogsértő eszközzel visszaállítani, az egyedüli lehetőséget abban látom, ha jogszerű eszközökkel az alkotmányellenes formában közzétett szöveg alkotmányellenes alkalmazását gátolja meg a jogalkotó, vagyis olyan átmeneti rendelkezést ír a törvény által okozott problémák orvoslására, ami a jogellenes alkalmazást megakadályozza.

A Magyar Közlöny 2011. évi 133. számában mégis helyesbítettek,³³ ehhez azonban a Jat. 28. § (1) bekezdése miatt nem fűződik joghatás. A helyesbítéssel kapcsolatban két írásbeli kérdést is benyújtottak. A „Jogszerű volt-e a helyesbítés?” című (K/5127) írásbeli kérdéssel kapcsolatban a közigazgatási és igazságügyi miniszter a helyesbítés jogszerűsége mellett foglalt állást. Álláspontja szerint, mivel az eltérést a két változat között a törvény közzétételének technikai előkészítése során keletkezett hiba idézte elő, és a jogalkotói szándék a törvény szövegének aláírt példá-

²⁹ Az index.hu szerint „Egy kötőjel helyett vessző került a Schmitt Pál köztársasági elnök által a november 29-i Magyar Közlönyben (pdf) kihirdetett adótörvénybe.”

http://index.hu/gazdasag/magyar/2011/11/30/egy_vesszohiba_miatt_matol_elnek_az_uj_adok/ 2012. 01. 26. 0:21 perc.

³⁰ „a meggondolatlan jogalkotási tevékenység során elkövetett egyes hibák orvoslásáról” 2013/1

³¹ T/5113. képviselői önálló indítvány

³² T/5113. képviselői önálló indítvány

³³ „A Magyar Közlöny 2011. november 29-i 140. számában kihirdetett 2011. évi CLVI. törvény 33565 oldalán a 477. § (4) bekezdés harmadik sorában lévő „... 154. § (3) bekezdése, 196. §, ...” szövegrész helyesen: „... 154. § (3) bekezdése-196. §, ...”

nyaiból egyértelműen megállapítható volt, a korrekció szükségszerű és kötelező volt.

A nemzetgazdasági miniszternek címzett kérdés a hibás hatálybaléptetés során módosított adójogszabályok alkalmazására vonatkozott: „Hogyan alkalmazzák a 2011. november 30-i adóemelési szabályokat?” (K/5126). A miniszter a problémát megoldottnak találta a helyesbítés alapján. Álláspontja szerint a törvény Magyar Közlöny 140. számában megjelent szövege végrehajthatatlan, így a problematikus rendelkezéseit a 2011. november 30-án közzétett helyesbítésnek megfelelően 2012. január 1-jétől kell alkalmazni.

Mindkét érvelés figyelmen kívül hagyja a Jat. tételes szabályait és a jogbiztonság szabályainak mellőzésével a célzott szándék tételes megjelenést felülíró elsődlegessége mellett foglal állást.

6. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 147. számában

Az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény a 477. § (1) bekezdése értelmében a kihirdetést követő napi alaphatállyal, november 30-án lépett hatályba. A helyesbítést december 8-án tették közzé, a helyesbítéssel érintett rendelkezések mindegyike 2012. január 1-jén lépett hatályba. A helyesbítés nem felel meg a Jat. 28. § (1) bekezdés kihirdetést követő 6 munkanapra vonatkozó rendelkezésének (kihirdetés napja kedd, tehát a határidő számítása szerdától kezdődik, a helyesbítés következő hét csütörtökén jelent meg), viszont a Jat. 28. § (2) bekezdésében foglalt tíz munkanapos határideje vonatkozhat rá, feltéve, hogy az eltérést a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter megállapította. Lehet-e helyesbítéssel élni már hatályba lépett jogszabály hatályba nem lépett rendelkezése vonatkozásában, vagy az alaphatály beálltával, függetlenül a későbbi hatálybalépési időpontoktól, a helyesbítés lehetősége megszűnik? A Jat. 28. § (1) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a helyesbítésnek a jogszabály hatálybalépését megelőzően van helye.

Más szempontból azonban, ha maga a hatályba még nem lépett jogszabályi rendelkezés vonatkozásában lehetőség van az alaphatályt követően a „szöveggel lép hatályba” vagy a „nem lép hatályba” technikák alkalmazására, indokolatlan lenne a helyesbítés, mint hatályba nem lépett rendelkezés korrigálására alkalmas eszköz alkalmazásának megtiltása. Álláspontom szerint a Magyar Közlöny 2011. évi 147. számában megjelent helyesbítés ezért végrehajtható³⁴.

7. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 165. számában

A Magyar Közlöny 2011. évi 164. számában a 200. sorszámú törvény számozása hibásan jelent meg, a „CC” megjelölés helyett a „CXCX” jelent meg a Magyar Közlönyben. A 165. számban ezt korrigálandó a következő „Helyreigazítás” jelent meg³⁵. A 2011. évi CC. törvény vonatkozásában a hiba egyértelműen a publikálás során keletkezett. Mivel a jogszabály címe az, ami a jogalkotótól származik, a száma pedig a publikációhoz tartozik, ezért a törvény sorszámozásának téves megjelenése esetén semmiféle jogalkotói hiba nem történik, az orvoslás a hivatalos lap szerkesztőjének hatáskörébe tartozik, történjen az bármilyen formában is.

A 2011. évi CXCVI. törvényre vonatkozó másik helyesbítés megfelel a Jat. 28. § (1) bekezdésében foglaltaknak, a helyesbítésre a kihirdetést követő napon sor került.

³⁴ „A Magyar Közlöny 2011. november 29-i 140. számában kihirdetett 2011. évi CLVI. törvény - 458. § (1) bekezdésében - a 33558. oldalon - az „ónap” szövegrész helyesen „hónap”, - a 17. mellékletének második képletében - a 33582. oldalon - a „q1-qe” szövegrész helyesen „qf-qe”, valamint

- a 17. mellékletének negyedik képletében - a 33583. oldalon - a „gf” szövegrészek helyesen „qf”.

³⁵ „A Magyar Közlöny 2011. december 30-i 164. számának tartalomjegyzékében és a 40710. oldalon a nemzeti mobil fizetési rendszerről szóló törvény számozása helyesen „2011. évi CC. törvény”, továbbá a 40492–40493. oldalon a 2011. évi CXCVI. törvény 29. § (1)–(4) bekezdéseinek felvezető szövegében a törvény számozása helyesen „2011. évi CLXXXIX. törvény.”

8. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2011. évi 166. számában

A Magyar Közlöny 2011. évi 166. számában megjelent helyesbítésre az előző pontban megfogalmazottak az irányadóak³⁶.

A hiba itt is ahhoz kapcsolódott, hogy a hivatalos lap szerkesztője által a törvénynek adott sorszám szerepel a törvényben, amikor az önmagával megállapított rendelkezésekkel kapcsolatban fogalmaz meg alkalmazási szabályokat, a törvény sorszáma csak a hivatalos lap szerkesztője általi sorszámadást követően írható bele a törvény szövegébe, ebben az esetben, mivel nem jogalkotói hiba történt, helyes a helyreigazítás.

9. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2012/1. számában

Az új év első helyesbítése csak részben volt végrehajtható. Az előző pontokhoz hasonlóan hibás számozással jelent meg a Magyar Közlöny 2011/165. számában a 94. sorszámu NFM rendelet, az ugyanis nem „94/2011”-ként, hanem „94/2012” formában szerepelt, ezért mint a szerkesztőtől származó aktus helyesbítés átvezethető³⁷.

A miniszteri rendeletekben az aláírás az érvényesség kritériuma, ugyanakkor nem képezi a jogszabály szövegét, ezért az aláírással vonatkozó helyesbítésnek gyakorlati relevanciája nincsen.

„A Magyar Közlöny 2011. évi 165. számában a 41596. oldalon a 97/2011. (XII. 30.) NFM rendelet aláírásában a „nemzetgazdasági miniszter”

³⁶ „Helyreigazítás:

A Magyar Közlöny 2011. december 30-i 165. száma 40963. oldalán az egyes törvények Alaptörvénnyel összefüggő módosításáról szóló 2011. évi CCI. törvény 74. § (3) bekezdésében a hivatkozott törvény száma „...2011. évi CCI. törvény...”

³⁷ „A Magyar Közlöny 2011. évi 165. számában a 41572. oldalon a jogszabály címében, a 41573. oldalon a 8. §-ban, a 41575. oldalon az 1. mellékletben, a 41585. oldalon a 2. mellékletben, a 41587. oldalon a 3. mellékletben, a 41588. oldalon a 4. mellékletben a számozás helyesen „94/2011. (XII. 30.) NFM rendelet”.

2013/1

szövegrész helyesen „közigazgatási és igazságügyi miniszter.”

Nem hajtható végre azonban a többi rendelkezés³⁸ A 331/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 10., 11. és 12. melléklete és a 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet is 2012. január 1-én hatályba lépett, ezért a 2012. január 3-án közzétett helyesbítés már hatályba lépett jogszabályra vonatkozik.

10. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2012/21. számában

A helyesbítés nem normatív határozatra vonatkozik, ezért a Jat. szabályai nem alkalmazandók rá:

„A Magyar Közlöny 2012. évi 19. számának 1388. oldalán az 1036/2012. (II. 21.) Korm. határozat 7. pontjában a törvény száma helyesen: 2011. évi CLXXXVIII. törvény.”

11. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2012/48. számában

Szintén a Közlöny szerkesztőjétől származó hiba csúszott a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai nyugellátásának eljárási rendjéről szóló 1/2000. (I. 18.) TNM rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló KüM rendelet kihirdetési éve megjelölésében: 1/2012. (IV. 18.) KüM rendelet helyett 1/2011. (IV. 18.) KüM rendelet jelent meg.

„A Magyar Közlöny 2012. évi 46. számában a Tartalomjegyzékben, valamint a 8323. oldalon a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai nyugellátásának eljárási rendjéről szóló 1/2000. (I. 18.) TNM rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló KüM rendelet megjelölésében az évszám helyesen 2012.”

³⁸ „A Magyar Közlöny 2011. december 29-i 162. számában kihirdetett 331/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 10., 11., 12. mellékleteiben - a 39834., a 39836., a 39837. oldalakon - a „... 62/2006. (III. 27.) Korm. rendelethez” szövegrész helyesen a „...63/2006. (III. 27.) Korm. rendelethez”.

A Magyar Közlöny 2011. december 30-i 164. számában kihirdetett 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 5. § (3) bekezdésében - a 40737. oldalon - az „a 0 (2) bekezdése” helyesen „a 2. § (2) bekezdése”

12. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2012/58. számában

Nem lehet végrehajtani a május 15-én megjelent, a 33/2012. (V. 11.) NEFMI rendelet 1. mellékletét helyesbítő rendelkezést. A rendelet a kihirdetését követő napon, május 12-én hatályba lépett, ráadásul 3. §-a az egész rendelet május 13-ai hatályvesztését mondta ki.

13. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2012/167. számában

A helyesbített törvény³⁹ és kormányrendelet⁴⁰ is 2013. január 1-jén lép hatályba, így mindkét helyesbítés megfelel a formai követelményeknek.

14. Helyesbítés a Magyar Közlöny 2012/183. és 184. számában

A jogalkotó egy új betegség, az üres lapok szindróma tüneteit produkálta 2012 decemberében, a Magyar Közlöny 182. számában, technikai hiba folytán ugyanis hiányosan jelent meg a Közlöny. A 48/2012. (XII. 28.) NGM rendeletnél a 37930. oldal teljes tartalma technikai hiba folytán nem olvasható, üres hófehér oldal található a közlönyben. Szerencsére a rendelet 2013. január 1-jén lép hatályba, így a technikai korrekciónak nincs törvényi akadálya. A szintén a 182. számban kihirdetett 55/2012. (XII. 28.) EMMI rendelet 23. mellékletének 1-3. pontjai pedig technikai okok miatt hiányosan jelentek meg, de a január 1-jei hatálybalépés miatt sikerült még időben kezelni. Az mindenesetre kérdéseket vet fel, hogy a mai információs fejlettség mellett hogyan fordulhat elő, hogy jogszabályoknak – ha nem is a joganyag közepén, de semmi esetre sem a végén elhelyezkedő – egyes oldalai, rendelkezései egyszerűen eltűnnek a Közlöny kiadása során. Egye-

düli és egyáltalán nem elfogadható magyarázatnak a kapkodást és az idő hiányát lehetne megjelölni. Nincs időnk minőségít alkotni. Erről pedig különösebb kommentár nélkül, bátran állíthatjuk, hogy nonszensz.

Mіндеgy, hogy a jogalkotási eljárás egészét vagy speciálisan a helyesbítésre vonatkozó rendelkezések gyakorlati megnyilvánulásait tanulmányozzuk, elég erősen felfedezhető, hogy megindult az új jogalkotási törvény rendelkezéseinek a korábbihoz hasonló erőteljes devalválódása, közelítve a Jat. rendelkezéseit a normatívából a pusztá deklarációba. Korábban a teljes alkalmazhatatlanságnak az Alkotmánybíróság a határozataiban még gátat tudott szabni, kérdés, hogy képes lesz a jövőben is hasonló szerepet betölteni az actio popularis intézményének hiányában, vagy a Jat. rendelkezései végül kötelező jogalkotási szabályokból jogalkotási céllá, útmutatóvá alakulnak át.

Felhasznált irodalom

- Bártfai Zsolt: *A jogszabályok helyesbítésének gyakorlata és elméleti kérdései*: Magyar Jog, 1998. 9. 525-535. o.
- Drinóczi Tímea – Petrétei József, *Jogalkotás-tan*. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 2004.
- Jakab András: *A magyar jogrendszer szerkezete*, Budapest, 2007. Dialóg Campus Kiadó.
- Soltész István, *A törvények indokolása és kibírdetése*. Magyar Jog 1994/6. 324–331.
- Mátyás Ferenc: *Jogszabályok megismerhetősége: hatályon innen és túl*. Jogtörténeti Szemle 2010/2. szám 46-53. oldal, szerk: *Gosztonyi Gergely, Nagypál Szabolcs*
- Mátyás Ferenc: *A Polgári perrendtartás egységes szerkezetű szövege és az elkészítése során feltárt jogalkotási problémák*. Elektronikus megjelenés: http://mjepesz.extra.hu/viewpage.php?page_id=16
- Kampis György: *Kodifikáció. Elmélet és Gyakorlat*. Unió Kiadó, 1995

³⁹ A Magyar Közlöny 2012. évi 160. számának 26902. oldalán a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi CLXXXIV. törvény 40. §-ában az „eltérően?” szövegrész helyesen az „eltérően -” szöveg.

⁴⁰ A kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 347/2012. (XII. 11.) Korm. rendelet.